

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
ՉԱՏԿԱԿԱՆ ԳԱՏԳԱՄԸ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՐԱՅ ԵՐԿՐԻ ԵՒ Ի ՅԵՐԿԻՆՍ

Քրիստոսի երկրաւոր կեանքի վերջին օրերու ամենէն զարմանահրաշ դէպքերէն մէկը այն էր որ իր խաչի մահէն և յաղթական յարութենէն առաջ Ան յարութիւն տուաւ իր քաղաքացիներ՝ չորեքօրեայ ի մահ ննջեալ և ի գերեզմանի ամփոփեալ Ղազարոսին: Յովհաննէս Աւետարանիչ կը պատմէ թէ ինչպէս երբ Յիսուս լսեց Ղազարոսի մահը, փութաց ի Բեթանիա, այս վերջնոյն տունը, որպէսզի գայն վերարթնցնէ մահուան փունջէն, վերստին կեանք շնորհէ անոր: Ղազարոսի երկու քոյրերէն մէկը քաղաքաշտն Մարթան՝ ընդառաջ երթալով Մեծ Վարդապետին, ըսաւ անոր.

- «*Ով Տէր, եթէ այստեղ ոլլայիր, եղբայրս չէր մահանար*» :

Յիսուս պատասխանեց.

- «*Քու եղբայրը յարութիւն պիտի առնէ*» :

- «*Գիտեմ*», ըսաւ սգաւոր քոյրը, «*պիտի յառնէ ան յարութեան վերջին օրը*» :

Այն ատեն էր որ Յիսուս յայտարարեց.

«*Ես իսկ եմ յարութիւնը և կեանքը. ան որ ինծի կը հաւատայ, Թէպէտ և մեռնի, պիտի ապրի: Եւ ան որ կ'ապրի և ինծի կը հաւատայ, յաւիտեանս պիտի չմեռնի*» (Յով. Է. ԺԱ. 25 - 26) :

Յիսուս քացայայտօրէն ըսել ուզեց որ յարութիւնը միայն մահէն ետքը ապրուելիք վիճակ չէ, այլ նաև այս երկրի վրայ ապրուելիք կեանք, որ Իրմով՝ Քրիստոսով է ներշնչուած և ներթափանցուած ու տիրապետուած: Ան որ կը հաւատայ Քրիստոսի, այսիմէն՝ իր կեանքի մէջ ներկայ կ'ունենայ գ'Քրիստոս, կ'ապրի ու կը գործէ Անոր ապրած և ուսուցած ճշմարտութիւններով, քարոյական սկզբունքներով և հոգևոր արժէքներով, մահ չի ճանչնար, մէկ խօսքով՝ յաւիտեական արժէքներով կը յաւերժացնէ իր կեանքը թէ՛ երկրի վրայ և թէ՛ երկինքի մէջ:

Մենք առհասարակ սովոր ենք Քրիստոսի յարութիւնը առնչելու կամ նոյնիսկ նոյնացնելու անդնական կեանքին հետ: Անմահութիւնը սակայն սոսկ մահէն ազատ ըլլալու հոգեկան գոյավիճակ չէ. ֆիզիկական և ժամանակաւոր աշխարհէն վեր և անդին: Յիսուս ըսաւ. «*Ես իսկ եմ յարութիւն և կեանք*», մահը խորտակեց կեանքով: Այնպէս ապրեցաւ, և սորվեցուց մեզ ապրիլ, որ մահը չկարենայ վերջ դնել այդ կեանքին, ոչ թէ ամշուշտ մարմնաւոր գոյութեան, այլ այդ գոյութիւնը իմաստաւորող և արժեքմոդ կեանքին, որուն մէջ կամ ապրումներ, իրագործումներ, որոնց մէջէն անմահ հոգին ինքզինք կ'արտայայտէ և կը յաւերժացնէ, ինչպէս Բարին մարդկային արարիքն մէջ, Գեղեցկութիւնը՝ քարին, գոյնին և ծայրին մէջ, Ճշմարտութիւնը՝ խօսքին ու կեանքին մէջ:

Յիսուս անկցուց. «Ան որ ինձի կը Հաւատայ, թէպէտ և մեռնի (այսինքն՝ իր ֆիզիկական գոյութիւնը վերջ գանէ աստուածաստեղծ միոյ նիւթեղէն բնութեան աստուածադիր օրէնքովը), ան պիտի ապրի»: Պիտի ապրի թէ՛ իր երկրաւոր կեանքի ընթացքին դրսևորած անմահ ապրումներովը և թէ՛ իր թողած և յաւերժօրէն ապրող ու խօսող վկայութիւններովը. գործերովը: Եւ երբ հողը փճանայ իր մէջ՝ հողայնութենէն վեր մնացող և հագեղէն բնոյթ, տարողութիւն ու արժէք ունեցող իր արարքներովը ան կը մնայ անմեռ, յաւերժայիշատակ և վկայ՝ անմահական արժէքներու:

**

Այսպէ՛ս հաւատացին բոլոր նշմարիա ֆրիստոնեաները աշխարհի չորս ծագերուն, ֆրիստոնեական պատմութեան բոլոր ժամանակներուն՝ առաջին օրերէն սկսեալ մինչև մեր այսօրուան օրերը: Այս հաւատով ապրեցան և նոյնիսկ մարտիրոսական վկայութեամբ մահը դիմակալեցին անոնք, որոնք, երբ հարկը պահանջեց, նոյնիսկ իրենց երկրաւոր կեանքն ընծայեցին որպէս գին իրենց անմահական և երկնային կեանքին համար: Յարութեան հաւատքը եղաւ անոնց կեանքին մղիչ ոյժը: Անմահութեան գաղափարով ապրուած կեանքը եղաւ անոնց կեանքին հարազատ ոնը: Յարութեան յոյսը անդրշիրմեան անմահութեան՝ յոյսը եղաւ անոնց կեանքի յարացոյց փարոսը: Քրիստոսի հետ յաւերժօրէն հաղորդ մնալու փափաքը եղաւ անոնց կեանքին անդրագոյն ձգտումն ու տեսիլքը:

Ան որ գիտէ նիշտ կարդալ ֆրիստոնեական հեկեղեցւոյ երկհազարամեայ պատմութիւնը, չի կրնար այնտեղ չտեսնել յարութեան գաղափարին, հաւատքին և կենսատու ոյժին ներգործութիւնը: Սուրբերու և նահատակներու անվերջ շարանը այդ նշմարտութեան պերճախօս հանդիսադրութիւնն է ունէ բացիմաց և անկեղծ մարդու համար: Քրիստոնէութեան պատմութիւնը միանգամայն արիւնձոտ և արևոտ պատմութիւն մըն է: Արեան հեղումը, սակայն, կեանքին վերջակէտն ըլլալէ աւելի՝ անմահութեան բանալին է, որովհետև յարութեան հաւատքին և յոյսին վկայութիւնն է ան:

**

Մեր հայ ժողովուրդի ողջ պատմութիւնը, գրականութիւնը, արուեստը ամստուիր և ամհերքելի փաստը կուտան Յարութեան հաւատքին և ոյժին յաղթանակին՝ մեր ազգին այնքան յանախակօրէն սպառնացած մահուան հարուածներուն դիմաց:

Մեր հայրերը միշտ երգեցին, և երգել կուտան մեզի այսօր.

« Փա՛ռք յարութեան քո, Տէր

Ո՛չ դադարեցայց, Քրիստոս, օրհնել զՔեզ

Ձաճենայն աւուրս կենդանութեան իժոյ՝ :

Այո՛, մենք չդադրեցանք հաւատալէ Ամոր յարութեան, չդադրեցանք օրհնելէ Ամոր յարութիւնը մեր ամբողջ կեանքի ընթացքին: Ամոր յաւիտենաշունչ կեանքը ընդելուզուեցաւ մեր կեանքին, մեր

ազգի համայնական կեանքին ինչպէս կրակը կը տարրանայ երկաթին մէջ և երկաթը կը զգենու հրեղինութեան ընտրութիւնն ու ոյժը. որոնց դիմաց ժանգը կը մեռնի, փոշին ու կեղտը կը չֆանան, մեղքը մեր կեանքին վրայ կը դադրի ունենալէ իր մահացնող ազդեցութիւնը:

Այսօր, ազատ ու անկախ մեր հայրենիքին մէջ, երբ լծուած ենք այն վճռական և ապագայատեսիլ գործին, որուն նպատակն է վերագտնել մեր ազգային ինքնութեան ամենէն հարազատ ապրումներն ու գաղափարները, կեանքի ուղղութիւնն ու նկարագիրը, քրիստոնէական հաւատքի վերակենդանութիւնը ամենէն էական ոյժերէն մէկն է մեր փրկութեան և յանձնագնաց ուղևորութեան համար դէպի մեր ապագան: *Այդ Հաւատքին սիրտը յարութեան գաղափարն է*, որ կոչուած է կեանք դառնալու իր իսկատիպ հարազատութիւնը և նշմարտութիւնը ունենալու համար: Իմացական, տեսական գաղափար չէ աճ, ոչ ալ սոսկ անդեմական կեանքի ակնկալութիւն և սպասում: Ան կեանք է մեր կեանքին իմաստ տուող, Աստուծոյ կեանք-տուրքը բարեաց աղբիւրի վերածող, երջանկութեան ոսկի բանալին մեր ձեռքերուն մէջ դնող: Այո, Հայաստանը եղաւ յանախ Գեթսեմանի անձկալից պարտէզ, եղաւ ֆարքարոտ Գողգոթա, եղաւ խաչի ճանապարհ և դարձաւ արիւնաֆամ խաչելութիւն: Հայութեան պատմութիւնը, սակայն, եղաւ միշտ *յարութեան* յաղթանակ:

**

Այդ պատմութեան շարունակման և զարգացման պարտաւորութեան առջև կը գտնուինք բոլոր ապրող հայերս թէ՛ Հայաստանի, թէ՛ Արցախի և թէ՛ արտասահմանի մէջ: Յարութեան շունչը միայն կրնայ ըլլալ մեր ներկայ գոյութեան կենսընթացային շարժիչ ոյժը: Յարութեան հաւատքին հպարտ *ժառանգորդները* չենք կրնար ըլլալ միայն. պէտք է դառնանք անոր յառաջագնաց *Զահկիրները*:

Աշխարհի այսօրուան դրութեան մէջ մարդիկ առհասարակ կ'ապրին երկրասահման կեանքով և երկրագնաց ընթացքով: Հոգևոր արժէքներու, յաւիտեական նշմարտութիւններու անհաղորդ մթնոլորտ մը կը տիրէ չորս դիմ: Գիտական, ճարտարաբանական ֆաղափարութեան մը յառաջ բերած փորձութիւնն է այդ. այսինքն՝ գոհանալ միայն շօշափելի տեսնուածով և մարմնական հանոյքներու վայելցնելով: Հարկ է զգոյշ և զգաստ կեցուածք որդեգրել, որպէսզի մեր բուն եղածը, մեր հոգեղէն, անմահական գոյութեան տարածքը զոհ չերթայ մեր ունեցածին, մեր մարմնաւոր պարունակին, զի *"Հոգին է կենդանարար, մարմին ինչ ոչ օգտէ"* (ՅՈՎ. Զ. 64), ինչպէս կ'ըսէ մեր Տէրը և նշմարտութեան երկնառափ Վարդապետը՝ Յիսուս Քրիստոս:

Նոյն այդ աշխարհին մէջ, այսօր չենք կրնար չնշմարել այն դրական և լուսաւոր նշանները, որոնք հոգևոր վերարթնութեան մը յուսալից երևոյթները կը պարզեն: Հետեւեմ կեանքի ա'յս գիծին, ոյժ տանք հոգևոր անանց արժէքներուն:

Քրիստոսով մարմնաւորուած ճշմարտութիւնները անմահացուցիչ են, ինչպէս ինք ըսաւ. «*ես իսկ եմ յարութիւն և կեանք*» ու իր Յարութեամբը ցոյց տուաւ այդ անմահութեան ճամբան ողջ մարդկութեան համար: Եթէ հաւատանք իրեն և հետևիմք իր կեանքին և ուսուցումներուն՝ անմահութեան անսպառ երջանկութիւնը կ'ապրինք մեր մէջ: Թաւրտեցեան կեանքի գիտակցութեամբ ապրիլ մահկանացու մեր կեանքը՝ կը նշանակէ փրկել այդ կեանքը մահուան, ոչնչացման վտանգէն: Թիսուս յստակ ու շեշտ րառերով ըսաւ. «*ան որ կ'ապրի և ինծի կը հաւատայ՝ յաւիտեանս պիտի չմեռնի*»:

**

Հաւատացեալ հայորդիք.

Եկե՛ք Ջատկի այս առաւօտուն վերանորոգենք մեր մէջ անմահական կեանքի ձգտումն ու ճաշակը: Բիւրեղացնենք և զօրացնենք մեր հաւատքը Թիսուսի Յարութեամբ մեզի տրուած ճշմարտութեան վրայ, թէ՛ եթէ անմահական արժէքներու գիտակցութեամբ ապրինք մեր կեանքը երկրի վրայ՝ յաւիտեցեան կեանքը ապրած կ'ըլլանք մեր մահկանացու կեանքին իսկ մէջէն և կը հասնինք անդնական կեանքի երանութեան: «*Երկնքի արքայութիւնը*» միայն երկնքի մէջ չէ, այլ մե՛ր մէջ, մեր ապրած կեանքի ներաշխարհին մէջ, մեր Տիրոջ Թիսուս Քրիստոսի բառերով՝ «*արքայութիւնն երկնքի ի ներքս ի ձեզ է*» (ՂՈՒԿ. ԺԷ. 21):

Երկու շաբաթներ ետք, Ապրիլ 24-ին, պիտի վերապրեցնենք մեր մէջ մեր Ապրիլեան եղեռնի գոհերում յիշատակը: Թարուցեալ ազգի աչքերով պիտի նայինք անոնց մահուան և այդ մահուան մէջ պիտի տեսնենք մեր ազգի յարութեան շինող իրողութիւնները: Այսինքն՝ յարութեան յոյսով կենուած անոնց մահովը խափանուած պիտի գտնենք մահը մեր ազգին և պիտի ողջունենք մեր արևածագով քացուած յարութեան մեր շրջանը մեր ազատ ու անկախ Հայաստանի հողին վրայ և ողջ հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ ի Մայր Հայաստան, յԱրցախ և ի սփիւռս աշխարհի:

Այդ լուսավառ հոգեկան ապրումներով կ'ողջունենք ձեզ բոլորդ 1700 տարիներ առաջ յարութեան հաւատքին՝ Քրիստոնէական կրօնին՝ ազգային հաւատք, պետական կրօն հռչակման այս սրբազնասուրբ կեդրոնէն՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն: Ի բոլոր սրտէ կ'աղօթենք որ յարութիւնը ապրի՛ք ի վերայ երկրի և ի յերկինս և ձեր կեանքը վերածէ՛ք փառատրութեան առ Աստուած և սպասաւորութեան ազգիս հայոց անմահութեան. ամէն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

7 Ապրիլ 1996, Ս. Ջատկի

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին

